

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.9.6>

УДК 351.723:342.54(477)(075.8)

О. А. Руснак,

к. філос. н., докторант, Міжрегіональна Академія управління персоналом

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9021-5429>

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА СУЧАСНИЙ СТАН В УКРАЇНІ: ДЕМОКРАТИЧНІ МЕХАНІЗМИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ

A. Rusnak,

PhD in Philosophy, Doctoral candidate,

Interregional Academy of Personnel Management

RECENT TRENDS IN PUBLIC ADMINISTRATION AND THE CURRENT STATE IN UKRAINE: DEMOCRATIC MECHANISMS, GLOBALIZATION, AND INSTITUTIONAL CHANGES

У роботі досліджено вплив глобалізаційних процесів на національну систему публічного управління в Україні, акцентуючи увагу на трансформаціях, які супроводжують сучасні тенденції постмодернізму. Основна мета полягає у виявленні впливу глобального інформаційного середовища, нових форм участі громадян, та постмодерних тенденцій на

управлінські практики в Україні, а також в оцінці їхнього впливу на демократичні принципи та публічне управління.

Дослідження проведено з використанням компаративного аналізу міжнародних та національних моделей публічного управління. Оцінено вплив глобальних інформаційних технологій і нових комунікаційних форм на публічну політику. Проаналізовано зміни в державному управлінні через призму глобалізації та нових тенденцій в управлінні, включаючи концепції New Public Management (NPM), Good Governance (GG), Collaborative Governance (CG) та ін.

Результати роботи підтверджують, що глобалізаційні процеси та нові форми участі громадян у політичному процесі радикально змінюють національні системи публічного управління. Виявлено, що глобальне інформаційне середовище формує нові мережеві спільноти, які впливають на державне управління, створюючи нові форми комунікації та партнерства між державними і недержавними акторами. Визначено, що постмодерні тенденції, такі як зміщення акценту з вертикальних на горизонтальні форми взаємодії, трансформують управлінські моделі і впливають на демократичні процеси в Україні.

Глобалізація і розвиток інформаційних технологій призводять до трансформації публічного управління в Україні, змінюючи роль держави як координатора і ведучого суб'єкта. Публічне управління стає все більш сервісним і комунікативним, з новими можливостями для громадянського втручання через електронні ресурси та мережеві платформи. Проте існують і негативні наслідки, такі як аполітичність громадян та інституційна невизначеність, які потребують уваги та наукового аналізу для забезпечення ефективності і демократичності управлінських процесів. Рекомендовано посилити правове регулювання, вдосконалити механізми публічного управління, розширити межі соціального представництва і забезпечити автономність суб'єктів публічного управління для покращення демократичної практики в Україні.

The study investigates the impact of globalization processes on the national system of public administration in Ukraine, focusing on the transformations accompanying contemporary postmodern trends. The primary goal is to identify the influence of the global information environment, new forms of citizen participation, and postmodern trends on management practices in Ukraine, as well as to assess their impact on democratic principles and public administration.

The research employs comparative analysis of international and national models of public administration. It evaluates the effects of global information technologies and new communication forms on public policy. Changes in public administration are analyzed through the lens of globalization and new management trends, including concepts such as New Public Management (NPM), Good Governance (GG), and Collaborative Governance (CG).

The results confirm that globalization processes and new forms of citizen participation are radically transforming national systems of public administration. It is found that the global information environment is shaping new networked communities that influence state administration, creating new forms of communication and partnerships between state and non-state actors. Postmodern trends, such as the shift from vertical to horizontal forms of interaction, are transforming management models and affecting democratic processes in Ukraine.

Globalization and the development of information technologies are leading to the transformation of public administration in Ukraine, changing the role of the state as a coordinator and leading actor. Public administration is becoming increasingly service-oriented and communicative, with new opportunities for citizen involvement through electronic resources and network platforms. However, there are also negative consequences, such as political apathy among citizens and institutional uncertainty, which require attention and scientific analysis to ensure the effectiveness and democratic nature of management processes. It is recommended to enhance legal regulation, improve public administration mechanisms, expand social representation, and ensure the autonomy of public administration entities to improve democratic practice in Ukraine.

***Ключові слова:** публічне управління, суб'єкт публічної політики, політичне життя, громадянська свідомість, громадянське суспільство.*

***Keywords:** public administration, public policy actor, political life, civic consciousness, civil society.*

Постановка проблеми. Демократичні механізми, що лежать в основі публічного управління в Західній Європі, протягом століть демонструють свою ефективність, що проявляється в різних сферах: політичній, економічній, соціальній тощо. Україна, яка обрала шлях розвитку власного політичного життя, успішно формує дієвий механізм, здатний створити демократичний устрій, що буде самовідтворюватися. Публічне управління, а також державне управління зокрема, є лише відображенням політичної свідомості, а не "річчю в собі", що існує поза політичним життям нації. Тому ця проблематика є надзвичайно актуальною і має безпосередні практичні наслідки для вивчення питань державного управління в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження, що розглядають проблематику аналізу публічного управління, представлені роботами таких сучасних вітчизняних науковців: О. Вожола, Ю. Вороніної, С. Ганущина, В. Крейденка, Т. Нича, Л. Приходченка, М. Стадника, О. Чальцевої та В. Чечотка.

Мета статті – проаналізувати новітні тенденції у публічному управлінні, які безпосередньо пов'язані з його вдосконаленням в Україні, а також розглянути принципи демократичного мислення як підґрунтя для ефективного публічного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українська держава увійшла в досить модернізований світ. Західний світ із середини ХХ століття перейшов на шлях неоліберального мислення та трансформації основних ліберальних систем публічного управління. Конституція України 1996 року залишається вірною класичним демократичним ідеалам, які передбачають удосконалення

існуючого механізму державного управління відповідно до стандартів західноєвропейської системи публічного управління. У процесі становлення система публічного управління України набуває конкретних національних рис, що в майбутньому дозволить порівнювати її з американською, німецькою та іншими моделями публічного управління, не заперечуючи її зв'язок із західним світом.

Аналізуючи новітні світові процеси та фактори, які напряму стосуються проблем публічного управління, можна виявити кілька основних проявів постмодерного становища, що також позначаються на національному публічному управлінні. В цілому, як зазначає О. Чальцева, подібне можна охарактеризувати як "вплив глобалізаційних процесів у публічній сфері, який позначився на зміні місії держави, її структури, функцій і технологій політики та управління в сучасному суспільстві" [10]. Головними сучасними чинниками, які безпосередньо впливають на політичні, культурні, технологічні та економічні процеси, а також мають прояв і в публічній сфері, а саме в публічному управлінні, докорінно змінюючи як існуючий Західний світ, так і планетарне середовище, є:

Становлення глобального інформаційного суспільства. У публічно-управлінській сфері це пов'язують з проявом нових форм участі, що зумовлено розвитком інформаційних технологій, які все більше стимулюють і мотивують громадян до безпосередньої індивідуалізованої участі у віртуальному політичному просторі. Нові види комунікації породжують нові можливості для акторів публічного поля формувати порядок денний, контролювати його виконання та брати участь у процесі реалізації за допомогою мережевих ресурсів. Інтерактивні механізми (електронний уряд, електронні послуги, електронні ЗМІ тощо) в сучасних умовах конструюють публічну політику "знизу – вгору", визначаючи нову практику публічно-приватного партнерства (Public Private Partnership – PPP) [11].

Глобальне інформаційне середовище та значні трансграничні мережеві спільноти. Глобальне інформаційне середовище стає підґрунтям формування глобальних мережевих спільнот, що безпосередньо впливає на процес державного управління, створюючи новий характер взаємодії, причинивши виникнення нового глобального порядку, і впливаючи на національну ментальність, змінюючи ідентичність, що безпосередньо впливає на існуючий управлінський механізм у державі. У практичному аспекті мова йде про новий тип акторів публічної політики – мережеві спільноти [11], які все більше впливають на існуючий політичний процес у країні, частиною якого є публічне управління. Це потребує оцінки та реагування шляхом проведення наукових досліджень і, в подальшому, практичної реакції з боку державного механізму шляхом вироблення правової взаємодії.

Отже, виникаючий "транскордонний характер" є розширенням поля публічної політики в умовах глобалізації за межі національних систем. Публічні актори стають одночасно учасниками взаємодій на локальному, національному, регіональному та глобальному рівнях, що ускладнює характер політики та збільшує їх функціональні можливості. Публічна політика постає як багат шарова мережа вертикальних і горизонтальних взаємодій, у кожному сегменті та на кожному рівні якої відбувається формування порядку денного й пошуку вирішення проблем [11].

В результаті становлення глобального суспільства в публічному управлінні можна зафіксувати такі головні наслідки:

1. Держава стає інструментом координації, що призводить до виникнення нової бюрократії. У публічній сфері це означає перехід від адміністративної держави до держави координаційної. Парадигмально ці інституційні зміни відображаються в управлінських моделях New Public Management (NPM), Good Governance (GG), Collaborative Governance (CG) [10]. У цьому контексті публічне управління постає як легітимний системний

конструкт, що передбачає запровадження детермінованої діяльності суб'єктів, на яких покладається прийняття публічних рішень та надання якісних публічних послуг [12].

2. Сервісний характер публічного управління стає важливою характеристикою державного управління. Інформатизація всіх суспільних сфер життя прискорює створення електронного уряду. Цей процес можна оцінювати по-різному, виявляючи як позитивні, так і негативні наслідки для життя окремої людини. Однак, зупинити його неможливо; навпаки, його потрібно врегулювати, щоб новітні технології покращували демократичні принципи, закріплені в Конституції України [4]. Це потребує наукової оцінки, вироблення механізмів, правового регулювання, нагляду, а також створення нових державних інституцій і механізмів, що дозволять використовувати сучасні технології та брати їх на озброєння.

3. Управління як комунікація. Державне управління, внаслідок розвитку глобальних тенденцій та новітніх технологій, втрачає свою вертикальність, набуваючи більш комунікативного характеру. Функціональність комунікативних процесів спрямована на гарантування результативності системної взаємодії як органів публічної влади, так і їхньої взаємодії з приватним сектором та громадськими організаціями у реалізації спільних інтересів [12].

4. Інституційна невизначеність акторів публічної політики [11] є ще однією тенденцією, яка виникає внаслідок сервісності публічного управління та втрати вертикальності державного механізму управління. Це стосується взаємодії всіх суб'єктів публічного управління, до яких нині, згідно з концепцією "Good Governance", належать актори з громадського сектору. Така невизначеність значною мірою стирає межу між виконавчою гілкою влади та іншими інституціями; особливо ця тенденція помітна на місцевому рівні, наприклад, на рівні місцевих громад [11].

5. Зростання ролі "третього сектору", або добровільного громадського сектору, є одним із важливих інституційних компонентів нового суспільства, як

вважають деякі дослідники [11]. Обов'язки, покладені на цей сектор, зростають внаслідок скорочення впливу державного механізму на суспільне життя ("згортання" держави соціального захисту) та виникнення нових громадських механізмів вирішення соціальних питань.

6. Значення "публічних партнерств" — інституцій, які надають публічні послуги, поєднуючи приватні та публічні форми партнерства, зростає. Партнерства виступають як посередницький орган між індивідом, державою та діловими інституціями. Подібна практика передачі виконання послуг добровільному сектору впливає на появу нового типу відносин між державою та публічним сектором. Однак існує небезпека, на яку звертають увагу дослідники: тісні відносини між державним, приватним і добровільним секторами можуть негативно вплинути на незалежність добровільних агенцій як надавачів послуг, оскільки вони конкуруватимуть за ресурси [10].

7. Stakeholders – інструмент взаємодії бізнес-структур з іншими суб'єктами політичного поля. Це означає участь бізнесу в політичному житті, що реалізується стейкхолдерами (stakeholders, "власники інтересу"), тобто громадянами, спільнотами та організаціями, які певною мірою пов'язані з діяльністю корпорацій [11]. При цьому, як зазначають дослідники [10], завжди існує загроза звуження публічного поля через тиск на публічний сектор з боку бізнесу та підпорядкування громадських інтересів вузькокорпоративним [10].

Оцінюючи сказане раніше, потрібно вказати на деякі негативні наслідки сучасних глобальних тенденцій:

- *Відсторонення та аполітичність громадян* – процес, що вникає внаслідок впливу присутньої світової інформаційної транскордонної мережевої культури. При цьому, присутня національна громадянська спільнота, а також сформована державна управлінська вертикаль, якимось чином, повинні реагувати, піклуючись про майбутнє нації та національної держави. Внаслідок глобалізації, може виникати радикальна думка про те, що громадяни не є безпосередніми учасником політичного процесу, або про те, що політичне

життя це щось, що повинно цікавити лише посередницьку ланку, між деполітизованим суспільством, та апаратом державного управління.

В підґрунті демократичної взаємодії громадянського суспільства та державної влади залишаються базові принципи. Демократичні уявлення про політичний устрій суспільства мають дуже довгу історію і виникає ще в полісному житті Античної Греції. Сучасна "публічність управління" це підсумкова реалізація прагнення до "ліберті", це те, що було закріплене в Новий час в загальновідомих: Декларації незалежності США (1776 р.), Конституції США (1787 р.), та Декларації прав людини та громадянина (1789 р.). При цьому, слід сказати, що новітнє ліберальне публічне управління має своє коріння у середньовіччі, наприклад в англосаксонській системі державного управління, але це стосувалось обмеженого кола ленд-лордів. В США, в межах різних ліберально-орієнтовних клубів та осередках, наприклад у American Philosophical Society [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**], та у французькому просвітництві в цілому. Тобто публічне управління, воно на сьогоднішній день, має доволі вагому історію, та дійсну політичну реалізацію. Але завжди у своєму підґрунті, це має на увазі первинні базові демократичні принципи.

Як зазначають науковці [1], головною умовою для функціонування демократії є гласність та доступність політичних дій. Кожен громадянин має право знати, що робиться в політиці, які наміри має влада. Це допомагає громадянам бути активними учасниками в управлінні країною. Громадяни мають можливість впливати на розробку та реалізацію законів, контролювати роботу державних органів та виявляти високий рівень громадянської свідомості, що є ключовим для прийняття ефективних політичних рішень [1].

Якщо говорити про сучасні українські реалії, автори вказують на деякі характеристики, проблеми та процеси, що присутні в публічному управлінні:

- Іде пошук механізмів розбудови публічної сфери. Поряд із констатацією кризового стану громадянського суспільства та соціальних мотивацій політичної участі в перехідних системах водночас триває пошук організаційних складових, які можуть стати основою розбудови публічної сфери [10].

- Інституційні пастки, пов'язані з існуючою неможливістю реалізувати себе в публічній площині, обумовлені тим, що публічне поле значно звужене. У деяких випадках його межі обмежуються лише державно-управлінською ієрархією, яка займає всю площину, де має реалізовуватися громадянська активність [5].

- Практична невизначеність гілок влади, порівняно з парламентами країн розвиненої демократії, де основний політичний дискурс та реалізація політичних прагнень громадян зосереджуються навколо ідей практичного парламентаризму [5].

- Суб'єкти, що активно впливають на політику, зокрема фінансово-промислові групи, зосереджують у своїх руках політичну й економічну владу. Впроваджуючи свої структури у владу чи делегуючи туди представників, а також здобуваючи контроль над сучасними засобами масової інформації, вони отримують практично необмежені можливості впливу на урядову політику, визначення її мети та засобів досягнення [2].

- Необхідно зазначити певну недостатню впливовість головних акторів публічної політики, таких як політичні партії, об'єднання, профспілки та окремі автономні громадяни. Це насамперед пов'язано з тим, що традиції ліберально-демократичного мислення ще й досі перебувають на низькому рівні [10].

- Імітаційний характер практики партнерства, третього сектору та інших форм участі громадян, їх об'єднань і спілок, які можуть здійснюватися в перехідних системах за допомогою неурядових громадських об'єднань, створених із ініціативи та/або за участю влади і які працюють на інтереси держави [10].

- Нерозвинені інститути та суб'єкти-імітатори політики нездатні забезпечити діалог і досягти консенсусу між владою, громадянським

суспільством і бізнес-структурами з соціально значущих питань. Це формує неповноцінний і спотворений варіант публічної політики, який з великою ймовірністю може призвести до підвищення соціальної напруженості та конфліктності в державі [11].

- "Пастка" збереження старої рутинної системи управління без урахування сучасних вимог. У такій ситуації публічна сфера, не встигнувши розвинутися, згортається, а в системі починають переважати вузькогрупові інтереси. Це гальмує реформи, розвиває корупцію, повністю перекриває доступ цивільного сектора до прийняття рішень тощо [11].

- Уявний конституціоналізм. Конституція України [4] вже встановлює формальну ситуацію, коли народ формує державну владу. Проте М. Вебер називав таку ситуацію "уявним конституціоналізмом", маючи на увазі різницю між конституційно вираженим і проголошеним демократичним ладом та реальними результатами державного управління [6].

Для вирішення існуючих проблем публічного управління в державі науковці пропонують різні методи, з яких ми виокремимо головні:

- **Підвищення рівня кваліфікації держслужбовців.** Рекомендується розширити наукові дослідження у сфері формування засад публічності управлінської діяльності, активізувати впровадження електронного урядування, розробити теоретико-методологічні основи публічного управління в Україні. Це можна досягти шляхом проведення семінарів, круглих столів та конференцій з обміну досвідом, у тому числі із залученням колег із країн ЄС, які мають досвід у публічній політичній діяльності [9].

- **Розвиток демократії.** Це передбачає врахування думок різних акторів у процесі формування порядку денного й управління, інституційне оформлення представництва й самоорганізації інтересів на всіх рівнях, а також реформування системи поділу влади [11].

- **Розширення меж соціального представництва.** Сценаріїв розвитку публічної політики в перехідних системах може бути багато, як і варіантів

суб'єктності в нестабільних державах. Проте аксіомою має стати розуміння того, що лише розширення меж і якості соціально-політичного представництва інтересів та розвиток форм соціального партнерства допоможуть амортизувати та врегулювати проблеми в суспільстві [11].

• **Посилення ефективності функціонування гілок влади.** Одним із визначальних підходів парламентів до здійснення ефективної публічної політики та розподілу владних повноважень має бути забезпечення підзвітності та контрольованості виконавчої гілки влади, яка має діяти відповідно до політичної програми помірковано та відповідально. Судова гілка влади, у свою чергу, повинна бути незалежною та справедливою [5].

• **Автономність суб'єктів публічного управління.** Логіка обґрунтування системності публічного управління повинна насамперед враховувати автономність суб'єктів, які забезпечують формування та реалізацію публічної політики, із збереженням інституційних прав кожного на здійснення відповідного організаційного вибору, що забезпечує результативність прийняття публічних рішень [12].

• **Вільна взаємодія.** Західна політична система характеризується високим рівнем ефективності, який пов'язаний із можливістю створення вільної взаємодії, що дозволяє швидко реагувати на виникаючі проблеми та виклики. Наприклад, у США взаємодія законодавчої та виконавчої гілок влади настільки різнобічна, що деякі відомства у виконавчій гілці влади створюють окремі департаменти чи відділи для зв'язків із членами Конгресу чи його апаратом. Це сприяє виникненню різних думок і пошуку альтернатив [5].

• **Створення нової моделі відповідно до стандартів ЄС.** Європейське управління складається з багатьох рівнів, що вимагають участі державних органів влади, недержавних суб'єктів і європейських інституцій для формування так званої "взаємопов'язаної політики". Значна частина такого управління здійснюється через мережі приватних та публічних суб'єктів, які перебувають на різних рівнях управління. Вчені все частіше говорять про

"кооперативну державу", "кооперативну адміністрацію" або "мережі формування політики" [7].

Однак, оцінюючи рекомендації, необхідно звернути увагу на базову ситуацію ліберального мислення. Вона передбачає, що громадянин є "дорослим" в абсолютному значенні: він не залежить від інших, не підпорядкований нікому і за нього ніхто не несе відповідальності. Йому не повинні перешкоджати думати, говорити, діяти, окрім Закону, який має бути Верховним і за порушення якого передбачені швидкі наслідки. У результаті, ця форма політичного мислення "в акті колективної реалізації" стає формою державного управління, яку прийнято називати республікою.

Державна влада, згідно з демократичним мисленням, є лише "функцією" волі громадян. Закон панує над усіма, не існує вертикальної ієрархії. Судова система, органи безпеки, поліція, найвищі державні службовці, законодавці та будь-хто інший знаходяться в ситуації, коли їх дії можуть бути перевірені за запитом громадянина або інших колективних інституцій громадянського суспільства, якщо останні вважають, що їх права порушені. Законодавча гілка влади, за необхідності, може розпочати розслідування проти будь-кого. Судова інстанція функціонує в тому ж контексті. Виконавча гілка влади знаходиться під постійним наглядом. Усі "керівники", тобто службовці, які обслуговують громадян, обираються на обмежений термін, і це стосується всіх гілок влади. Професійною частиною системи управління, яка не обирається, є лише та частина, що виконує службові обов'язки за контрактом.

Існуюче вільне політичне мислення та його реалізація сприяють розвитку громадянського суспільства, яке, взаємодіючи з державною владою через нормативні процедури в межах розвиненого законодавства, вирішує структурні проблеми, що заважають функціонуванню держави. Це породжує політичну традицію, яка веде до постійного повторення і наступного відтворення системи. Вільне політичне мислення є основою публічного політичного життя (або

політичної нації), яке завжди має думки про своє майбутнє, мріє про своє призначення та реалізує себе як історичний суб'єкт.

Основним способом формування ефективного публічного управління в демократичному мисленні є процес постійного формування громадянської свідомості, що є головною рекомендацією і завданням. Відповідно до такого мислення, Конституція є ідеальною моделлю для відтворення політичного життя, але політична практика або екзистенціальне політичне життя не завжди відповідає цьому ідеальному закріпленню і потребує постійного зусилля для досягнення.

Висновок. На сьогоднішній день однією з негативних тенденцій, що виникають внаслідок глобалізації, є відсторонення частини суспільства від національних державних процесів. Проте насправді автономність — це здатність активно включатися в політичне життя через власну думку, позицію і варіанти майбутнього.

Іноді виявляється перебільшенням висока очікуваність від деяких технологій. Може статися так, що реальність і очікування не збігатимуться: дійсність виявиться скромнішою, а деякі тенденції залишаться лише сподіваннями. Однак громадянське суспільство все ще буде прагнути до конкретного політико-національного прояву.

При пошуку шляхів реформування публічного управління іноді виникає думка, що достатньо просто скопіювати ефективну систему (її формальні контури), і цього буде достатньо для стимулювання демократичного політичного життя. Але це певне спрощення, коли уявлення про реальну людину (екзистенціальне буття) плутається з думками про теоретичне буття.

Надія, що чітке визначення повноважень або подальше нормативне регулювання вирішить усі проблеми, є перебільшенням. У демократичному мисленні вільне політичне життя передує всьому нормативному, стаючи частиною конституційної процедурної публічної реалізації. Просвітителі розуміли, що виникнення вільного громадянина, який здатен подолати

підкроне мислення, можливе не лише завдяки нормативним рішенням. Це просвітницька діяльність, що пов'язана з поступовою зміною свідомості, і є частиною модернізації суспільства, що відбулася в Новий та Новітній час. Наявність такого суб'єкта може свідчити про існування незалежного мислення та незалежної політичної практики (включаючи публічну) на всіх рівнях.

Отже, головним завданням є "збудження" вільного політичного мислення, політичного життя, дискусій та вираження думок. Поряд з цим процесом інституалізації слід створювати зібрання за інтересами, політичні клуби, партії, формувати публічні політико-соціальні думки і прагнення. Важливими є вплив на формування державної влади, взаємодія з органами державної влади, діалог з актуальною державною владою, а також ефективна система публічного управління в державі.

Література

1. Вожол О. В. Публічна політика в контексті українських реалій. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 13 (27). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-13\(27\)-38-49](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-13(27)-38-49)
2. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: навчальний посібник. Мелітополь: Колор Принт, 2020. 204 с.
3. Ганущин С. Перспективи реформи публічного управління у контексті сучасних демократичних трансформацій. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. № 3(63). С. 13-18. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3\(63\)-2](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-2)
4. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення : 15.07.2024).
5. Крейденко В. В. Парламенти в системі публічного управління країн розвинутої демократії. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Публічне*

управління та адміністрування. 2023. № 34 (73). DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.3/03>

6. Нич Т. Політико-філософський контекст діалектики прав і свобод людини в умовах сучасної демократизації суспільних відносин. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. № 2 (68). С. 113-117. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2\(68\)-16](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2(68)-16)

7. Приходченко Л. Л., Лесик О. В., Панченко Г. О. Публічне управління, багаторівневе врядування: теорія, методологія та практика : навч. посіб. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. 512 с.

8. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / Скидан О. В. та ін. Житомир: ЖНАЕУ, 2017. 705 с.

9. Стадник М. М. Суб'єкти публічного управління в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 23. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.23.102>

10. Чальцева О. М. Нова філософія взаємодії акторів публічної політики в сучасних умовах. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Публічне управління та адміністрування*. 2023. № 2 (73). DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.2/02>

11. Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика: монографія. Вінниця: ФОП Барановська Т.П., 2017. 336 с.

12. Чечотка В. Д. Публічне управління як системне явище: концептуалізація змісту. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. № 38 (218). DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.3.2>

13. The official site of American Philosophical Society (1743), available at: <https://www.amphilsoc.org> (Accessed 18 August 2024).

References

1. Vozhol, O. V. (2023), "Public policy in the context of Ukrainian realities", *Scientific Innovations and Advanced Technologies*, [Online], vol. 13(27),

pp. 38-49, available at: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-13\(27\)-38-49](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-13(27)-38-49) (Accessed 12 August 2024).

2. Voronina, Y. Y. (2020), *Theory and practice of public administration and management* [Teoriia ta praktyka publichnoho upravlinnia ta administruvannia: navchalnyi posibnyk], Color Print, Melitopol, Ukraine.

3. Hanushchyn, S. (2023), “Prospects for public administration reform in the context of modern democratic transformations”, *Scientific Papers of the Interregional Academy of Personnel Management: Political Science and Public Administration*, [Online], vol. 3(63), pp. 13-18, available at: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3\(63\)-2](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-2) (Accessed 12 August 2024).

4. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), “Constitution of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (Accessed 12 August 2024).

5. Kreidenko, V. V. (2023), “Parliaments in the system of public administration in developed democracies”, *Scientific Notes of V.I. Vernadsky Taurida National University: Public Administration and Management*, [Online], vol. 34(73), available at: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.3/03> (Accessed 12 August 2024).

6. Nich, T. (2023), “The political-philosophical context of the dialectics of human rights and freedoms in the conditions of modern democratization of social relations”, *Scientific Papers of the Interregional Academy of Personnel Management: Political Science and Public Administration*, [Online], vol. 2(68), pp. 113-117, available at: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2\(68\)-16](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2(68)-16) (Accessed 12 August 2024).

7. Prykhodchenko, L. L. Lesyk, O. V. and Panchenko, H. O. (2019), *Public administration, multilevel governance: Theory, methodology, and practice* [Publichne upravlinnia, bahatorivneve vriaduvannia: teoriia, metodolohiia ta praktyka], ORIDU NADU, Odesa, Ukraine.

8. Skidan, O. V., et al. (2017), *Public administration and management* [Publichne upravlinnia ta administruvannia: navchalnyi posibnyk], ZhNAEU, Zhytomyr, Ukraine.
9. Stadnyk, M. M. (2022), “Subjects of public administration in Ukraine”, *Investments: Practice and Experience*, [Online], vol. 23, available at: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.23.102> (Accessed 12 August 2024).
10. Chalceva, O. M. (2023), “A new philosophy of interaction among public policy actors in modern conditions”, *Scientific Notes of V.I. Vernadsky Taurida National University: Public Administration and Management*, [Online], vol. 2(73), available at: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.2/02> (Accessed 12 August 2024).
11. Chalceva, O. M. (2017), *Public policy: Theoretical dimension and modern practice* [Publichna polityka: teoretychnyi vymir i suchasna praktyka: monohrafiia], FOP Baranovska T.P., Vinnytsia, Ukraine.
12. Chechotka, V. D. (2023), “Public administration as a systemic phenomenon: Conceptualization of content”, *Public Administration and Management in Ukraine*, [Online], vol. 38(218), available at: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.3.2> (Accessed 14 August 2024).
13. The official site of American Philosophical Society (1743), available at: <https://www.amphilsoc.org> (Accessed 18 August 2024).

Стаття надійшла до редакції 23.08.2024 р.